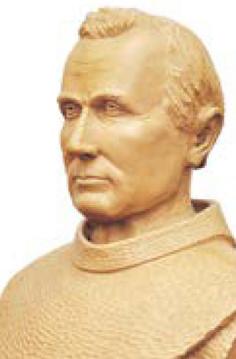

Šv. Ambraziejaus ir Jurgio Pabrėžos gyvenimo paralelės

► Šventasis Ambraziejus (religinis paveikslėlis). Iliustracija iš interneto

► Jurgis Ambraziejus Pabréža (biustas, aut. Petras Kalenda, apie 1939 m., Kretingos muziejus)

Jolantos Klietkutės nuot.

► Šiais metais, gruodžio 9 d., sukanka 205 metai, kai Jurgis Ambraziejus Pabréža – kunigas, pranciškonas, gydytojas, botanikas, pirmasis Lietuvos floros tyrinėtojas, vienas iškiliausių XIX a. švietėjų – davė amžinuosius įžadus Pranciškonų pasauliečių ordine.

J. Pabrėžos gyvenimas nuo pat vaikystės buvo susietas su pranciškonais: dėdė Baltramiejus Pabréža – br. Aleksejus († 1801 05 09) buvo pranciškonas Vilniuje. Jurgis 6-erius metus mokėsi Kretingoje, todėl gerai pažinojo pranciškonišką gyvenimą ir dvasingumą. 1802 m. Plungėje J. Pabréža ištare paširyžimą: „Pašalinti norą stoti į vienuolyną. Visa tai – pagunda.“ Tačiau 1815 m. pavasarį kun. J. Pabréža buvo pakviestas pas ligonį ir per didelį potvynį su Švč. Sakramentu kelto kėlėsi per Miniją. Smarki vandens srovė nutraukė lyną ir keltą su žmonėmis pradėjo blaškyti į visas puses. Jurgis Pabréžą šaukėsi šv. Antano Paduviečio užtarimo pas Dievą, pasižadėdamas, kad, jeigu išliks gyvas, ištos į Kretingos pranciškonų vienuolyną. Keltas su vienais keleiviais toli užuołankoję saugiai pasiekė krantą. Pažadą teko vykdyti.

Gavęs vyskupo leidimą, pranciškonų provincijolo Henriko Skačausko (†1848) priimtas,

1816 m. gruodžio 8 d., sekmandienį, Švč. Mergelės Marijos nekalto prasidėjimo šventėje, būdamas 45-erių metų, Jurgis Pabréža Kretingoje išstojo į pranciškonų pasauliečių (tuo metu vadintą – Atgailotojų, tretininkų) ordiną ir Kartenoje pradėjo noviciatą, gavo Ambraziejus (Ambrizijaus) vardą.

Po metų – 1817 m. gruodžio 9 d. – dalyvaujant vienuolyno gvardijonui t. Adjutui Paulauskui Jurgis Pabréža iškilmingai davė amžinuosius įžadus.

Kunigai tretininkai, kaip ir pirmojo ordino vienuoliai, dėvėjo pranciškonų abitą, laikėsi vienuolių tvarkos, naudojosi visomis dvasinėmis malonėmis, bet neturėjo teisės rinkti viršininkų ir patys būti jais renkami. Pabréžai tiko „kad zokono vyresnybę per visą amžių niekur nekilnotų“, norėjo turėti daugiau laikomaldoms, studijoms ir žmoknėms gydty.

Gruodžio 7-ąją, Švč. Mergelės Marijos nekalto prasidėjimo šventės išvakarėse, Bažny-

čios kalendoriuje minimas vyskupas, Bažnyčios mokytojas šv. Ambraziejus – Milano vyskupas, prancūzas, gimęs apie 339 metus Tryre (Trikie). Jurgis Pabréža savo Dangiškuoju globėjė pasirinko šv. Ambraziejų.

Nuoširdžiai stebina Jurgio Pabréžos ir šv. Ambraziejaus gyvenimo paralelės, kurias ir norisi apžvelgti.

Abu neplanuotai pasuko dvaininko keliu: Jurgis Pabréža – jau Plungeje, eidamas vikaro pareigas, pagarsėjo kaip uolus, išmainingas išpažinčių klausytojas ir gilius pamokslininkas. Vėliau paskirtas pranciškonų pamokslininkai: Jurgis Pabréža – sukūrė kelerių himnas *Te Deum*, kurį 1549 m. į lietuvių kalbą išvertė M. Mažvydas.

Abu rūpinosi vargais: Jurgis Pabréža dvasinio tobolėjimo paširyžimuose užsibrėžia tartsis užsias vadvad, kiek duoti išmaldos. Visuose jo testamentuose užrašoma: išmaldai vargšams. Šv. Ambraziejus buvo gailestingas žmogus. Tapęs vyskupu savo nemažą paveldetą turtą padova-

ges, bet rektoriui pavykę ji perkalbėti, ir jis pasiliko. Kadangi šv. Ambraziejus buvo tik katechumenas, skubiai papakrikštystas ir konsekrutas vyskupu, o po to strimgalviais puolė mokyties visko apie krikščionių tikėjimą, nes šioje srityje iš tiesų mažai ką išmanė. Jis išstudijo Šventajį Raštą, Bažnyčios tévų ir mokytojų raštus.

Jis buvo puikus pamokslininkas, turėjo dovaną Dievo žodži iki smulkmenų išgvildinti, pavyzdiniuose, bet mielai paprastuose pamoksluose.

Buvo gailestingas žmogus. Tapęs vyskupu savo nemažą paveldetą turtą padovanojo vargšams. Mėgo liturgiją, t. y. maldas, giesmes bei bendruomenės religines apeigas, ir iškélé jų katechetinę ir ugdomąją vertę.

nojo vargšams.

Abu išsiskyrė meile liturgijai ir atsakingumu kungystės luomui: Jurgio Pabréžos pamoksluose ir dvasinio tobolėjimo paširyžimuose pasireiškė meilė Švč. Sakramentui ir labai didelį pagarba kunigo luomui. Šv. Ambraziejus mėgo liturgiją, t. y. maldas, giesmes bei bendruomenės religines apeigas, ir iškélé jų katechetinę ir ugdomąją vertę.

Abu buvo poetiškos sielos: Jurgis Pabréža mėgo eliuoti, žinomi išlikę keli jo eileraščiai, tapę liaudies dainomis. Šv. Ambraziejus sukūrė kelerių himnų. Ambraziejui priskiriamas himnas *„Te Deum“*, kurį 1549 m. į lietuvių kalbą išvertė Martynas Mažvydas.

Abu turi sąsajų su gamta: Jurgis Pabréža – botanikas, liaudies gydytojas. Šv. Ambraziejus – bintininkų globėjas.

Tačiau pastaras iš vienas iš keturių didžiųjų Bažnyčios tévų, o kitas – kulkus ir tik kretingiškiams tezinomas „netituluotas žemaičių šventasis“.